

УДК 338.4

**ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ЕКСПЕРТНОЇ ОЦІНКИ В УПРАВЛІННІ
ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ**

Н. П. Лубкей

Тернопільський національний економічний університет

e-mail: lubkey@ukr.net

Попри те, що у процесі оцінки фінансових ризиків завжди пріоритетним було використання статистичних та розрахунково-аналітичних методів, останнім часом усе більшої популярності набувають методи експертної оцінки ризиків. Насамперед це пов'язано із динамічним розвитком економіки, збільшенням нових напрямків та видів діяльності, зростанням кількості запроваджених інновацій. У такому випадку оцінити фінансові ризики, пов'язані із якісно новими процесами і явищами, про які ще не сформована статистична база, практично неможливо за допомогою кількісних методів. Потреба ж в оцінці фінансових ризиків в даному разі є досить нагальною. Вирішити дану дилему можливо за допомогою експертних методів, які базуються на використанні інтуїції, знань та досвіду вчених і практиків, котрі працюють у відповідній галузі.

Методи експертної оцінки (або методи експертиз) – це методи, що ґрунтуються на припущенні про можливість проектування адекватної картини майбутнього розвитку з урахуванням всіх можливих відхилень і стрибків на основі думок спеціалістів у певній галузі знань [1, с. 31].

В умовах обмеженості або відсутності початкової інформації оцінка фінансових ризиків діяльності суб'єкта господарювання стає особливо актуальною та важливою, оскільки лише так можна вжити заходів для оптимізації ризику і підвищення ефективності управління підприємством.

Методи експертиз широко використовують у самих різноманітних сферах діяльності. Їх особливістю є те, що оцінка ризику здійснюється на основі думки експертів за відсутності чітко обґрунтованих математичних розрахунків та доказів. Оскільки оцінка експертів у даному випадку є суб'єктивною, то і результати можуть бути неточними, приблизними. Підвищити об'єктивність оцінки фінансових ризиків при використанні методу експертиз можливо шляхом залучення для її проведення висококваліфікованих спеціалістів та /або розширення кола експертів.

Експертні оцінки фінансових ризиків можуть бути індивідуальними та груповими. Індивідуальна оцінка фінансових ризиків передбачає врахування авторитетної думки лише одного експерта. В такому випадку скорочується час на її організацію й проведення, а відповідно і витрати на її здійснення є невисокими. З іншого боку, індивідуальна оцінка пов'язана із високим рівнем суб'єктивності.

Групові експертні оцінки фінансових ризиків здійснюються декількома експертами. Їх проведення можуть організовувати у різних формах, серед яких:

- відкрите обговорення об'єкта оцінки із наступним голосуванням. Недоліком в даному варіанті є існування певного впливу на думку експерта з боку інших експертів, особливо авторитетних особистостей;

- вільне висловлювання, генерування нових нестандартних ідей (метод “мозкового штурму”). У процесі проведення оцінки ризиків із використанням такого методу вітається висунення експертами нових шляхів вирішення проблеми, цікавих ідей. При цьому не прийнято критикувати висунуті колегами ідеї та погляди. На завершальному етапі серед висунутих ідей обирають найбільш привабливу;

- закриті обговорення з наступним закритим голосуванням чи заповненням анкет експертного опитування. В такому випадку обмежено зовнішній вплив на експерта з боку інших експертів, проте втрачаються переваги співпраці, яка сприяє можливості формування у експертів нового бачення проблеми, що може виникати у ході критичного перегляду власних переконань підчас дискусії.

В цілому групові експертні оцінки фінансових ризиків пов'язані з усередненням думок експертів [2].

Загалом групова експертна оцінка ризиків відбувається за нижче наведеною технологією та передбачає проходження таких етапів:

- підбір експертів та створення експертних груп;
- формулювання питань та складання анкет;
- робота з експертами;
- складання правил визначення загальних оцінок на основі оцінок окремих експертів;
- аналіз і обробка результатів експертних оцінок [3, с. 214].

Експертна оцінка фінансових ризиків передбачає: прогнозування можливого розвитку подій; виявлення причин та джерел фінансових ризиків, оцінювання ймовірності настання ризикових подій; аналіз результатів досліджень інших експертів; розроблення сценарію дій із нейтралізації фінансових ризиків.

Отже, експертні методи оцінки фінансових ризиків ефективно доповнюють статистичні та розрахунково-аналітичні методи такої оцінки, що сприяє підвищенню результативності управління фінансовими ризиками суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел:

1. Грабовецький Б. Є. Методи експертних оцінок: теорія, методологія, напрямки використання : монографія / Б. Є. Грабовецький. – Вінниця : ВНТУ, 2010. – 171 с.
2. Посохов І. М. Дослідження методів оцінки ризиків корпорацій / І. М. Посохов // Європейський вектор економічного розвитку. – 2013. – № 2 (15). – С. 211-217.
3. Зоріна О. А. Методи аналізу фінансових ризиків / О. А. Зоріна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [file:///C:/Users/%D0%94%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%81/Downloads/43855-88706-1-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D0%94%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%81/Downloads/43855-88706-1-PB%20(1).pdf).